

**NOVA
SCÉNA**

Ředitel ND: Ondřej Černý

Šéf činohry ND: Michal Dočekal

Elfriede Jelinek

**CO SE STALO,
KDYŽ NORA OPUSTILA MANŽELA
aneb Opory společností**

hudební komedie

PŘELOŽILA **JITKA JÍLKOVÁ**

ČESKÁ PREMIÉRA: 15. KVĚTNA 2010 NA NOVÉ SCÉNĚ

Elfriede Jelinek

**CO SE STALO,
KDYŽ NORA OPUSTILA MANŽELA
aneb Opory společnosti**

„Usekli ženě hlavu a dovolují jí jen tělo, protože hlavou by si mohla něco myslet...“

PŘELOŽILA **JITKA JÍLKOVÁ**

REŽIE: **MICHAL DOČEKAL**

SCÉNA: **MARTIN CHOCHOLOUŠEK**

KOSTÝMY: **KATEŘINA ŠTEFKOVÁ**

DRAMATURGIE: **DARIA ULLRICHOVÁ**

HUDBA: **MILOŠ ORSON ŠTĚDRŮ**

CHOREOGRAFIE: **PETRA HAUEROVÁ**

NORA, ŽENA, KTERÁ OPUSTILA MANŽELA: **KATEŘINA WINTEROVÁ**

HELMER, JEJÍ MUŽ: **IGOR BAREŠ**

WEYGANG, KONZUL: **VLADISLAV BENEŠ**

PANÍ LINDEOVÁ: **JAROMÍRA MÍLOVÁ**

PÁN: **MILOSLAV MEJZLÍK j. h. / LADISLAV MRKVIČKA**

KROGSTAD: **ONDŘEJ PAVELKA**

DĚLNICKÝ PŘEDÁK: **PETR MOTLOCH**

ANNEMARIE, CHŮVA: **ZDENA HADRBOLCOVÁ j. h.**

EVA, DĚLNICE: **EVA VRBKOVÁ j. h.**

MINISTR: **ALEXEJ PYŠKO**

VEDOUcí OSOBNÍHO ODD., POZDĚJI TAJEMNÍK: **LUBOŠ VESELÝ j. h.**

SEKRETÁRKA: **HANA IGONDA ŠEVČÍKOVÁ**

DĚLNICE: **KATEŘINA PETROVÁ j. h.**

ŽENSKÝ PĚVECKÝ SBOR A TANEČNICE

ČESKÁ PREMIÉRA: 15. KVĚTNA 2010 NA NOVÉ SCÉNĚ

Téměř programovou a průlomovou hru NORA Henrika Ibsena na téma problému ženské emancipace nemohla Jelineková minout. Drama „Co se stalo, když Nora opustila manžela“ je, jak již název napovídá, domyšlením Ibsenova textu.

Ibsen ve svých hrách vždy nelítostně kritizoval společenský status quo – známý je jeho výrok „a neušetřím ani dítě v matčině lůně“. *Nora* (*Domov loutek* nebo *Dům pro panenky*, jak bývá název překládán) byla ale v době jeho života patrně jeho hrou nejprovokativnější, nejskandálnější. Story zní, při nutném zjednodušení, asi takto: Nora, matka tří dětí, žije v konvenčním, spokojeném a spořádaném manželství. Muž dělá kariéru v bance, Nora je chloubou a potěšením svého manžela. Je roztomilá, jak má být, a také naivní. Za zády svého manžela podepíše směnky. Je vydírána jiným mužem, který se chce dostat ze dna a taktéž udělat kariéru. K životu v pravdě nabádá Noru její bývalá spolužačka, která na rozdíl od Nory prošla tvrdou školou života, je samostatná, dalo by se říci v moderním slova smyslu emancipovaná žena. Nora dělá, co může, aby svůj čin zatajila. Nelítostný běh událostí to nedovolí. Manžel se dozví pravdu a jeho kariéra a společenská image je ohrožena. Jakmile je ale nebezpečí zažehnáno, chce pokračovat ve spokojeném manželství, jakoby se nic nestalo. Nora prohlédne a rozhodne se opustit rodinu – manžela i děti. Pointa dramatu byla natolik skandální, že i autor sám nabídl alternativu, napsal druhý „šťastnější konec“, kdy dává manželům Helmerovým do budoucna šanci.

Jelineková vychází z Ibsenova textu, domýšlí děj a charaktery s erudicí kultivované a skvělé interpretky. V její hře se setkáme nejen s Norou, ale i s dalšími postavami: manželem Helmerem, pro kariéru všeho schopným Krogstadem, až příliš aktivní přítelkyní paní Lindeovou i dětem oddanou chůvou Annemarie. Divák, který Ibsena nezná důkladně, nebo dokonce vůbec, není ochuzen. Jelineková dokáže všechny potřebné informace vtipným způsobem vplést do partitury své hry.

Noru, která se vzdala bezpečí rodinného krbu, zabezpečení v manželském svazku i svého posvátného mateřského poslání, posílá autorka do nové doby. Ocitáme se ve dvacátých letech minulého století, v časech krize těsně před nástupem Hitlera k moci. Nora řeší své rozhodnutí emancipovat se skutečně radikálně – svou novou životní dráhu začíná v prostředí továrny, svým příkladem chce strhnout ostatní dělnice. Můžeme prozradit, že její cesta nebude lehká. Nora si totiž neuvědomuje, že vstupuje do světa mužů, do nelítostného boje o kariéru, do bezohledné honby za kapitálem, který zaručuje moc. Jelineková sleduje tuto „moderní dobu“ a její „hrdiny“ s nadhledem, ironií, ba dokonce sarkasmem. Dokáže být krutá, zneklidňující, ale také neobyčejně zábavná.

Daria Ullrichová

Co se stalo, když Nora opustila manžela?

Na to se dá odpovědět jednoduše: začalo 20. století.

Ibsenova Nora je nejemblematičtější hrou počínajícího věku modernity.

Jelineková vstupuje dveřmi, jež jí byly otevřeny, a jde dál. Se smíchem a výsměchem iluzím a sebeklamům, které ty dveře – ve své době to ovšem byla brána! – do „Nového věku“ nabízely.

Nejvíce se její sarkasmus zaměřuje na svobodné tržní hospodářství (jedním slovem: kapitalismus) a svobodný rozvoj (v tomto případě ženské) osobnosti – tedy stručně: na feminismus. Neujde jí ovšem ani apoteóza práce, které podleli nejen komunističtí básníci (vzpomeňme na závěr *Tří sester!*) ani krize maskulinity (viz Helmerův masochismus).

Příběh Nory jako ztroskotání jedné velké iluze o sobě i o světě, zdá se dnes nejen aktuální, ale i jedovatě vtipný.

Michal Dočekal

Hra *Co se stalo, když Nora opustila manžela aneb Opory společností* je autorčinou dramatickou prvotinou. A to je téměř všechno, co se o tomto dramatu dočteme v sekundární literatuře, která v některých případech ještě stručně, ale jakoby s vyčítavým podtónem uvádí, že jde o hru levicovou, které se z dnešního hlediska dá nejspíše porozumět, čteme-li ji jako feministickou komedii. Jelineková se tedy jednoznačně jeví jako levicová feministka. S takovým pohledem Vereny Mayerové a Rolanda Koberga, autorů velice záslužné, obdivuhodně obsažné a objektivní monografie *Elfriede Jelineková. Portrét (Elfriede Jelinek. Ein Porträt)* z roku 2006 se jistě dá souhlasit, ovšem jen do té míry, do jaké se dá něco jednoznačně tvrdit snad o čemkoli, co se týká jak Jelinekové tvorby, tak jí samotné. Otázka také je, zda se levicové postoje dají a mají autorce vytýkat, a jak k takovým postojům došla...

Jitka Jílková
(celý článek otiskujeme v programové brožuře k inscenaci)

Jak známo, Elfriede Jelineková nepřevzala v prosinci 2004 Nobelovu cenu osobně. Nemohla a nechtěla cestovat do Stockholmu a zdůvodňovala to svou přímo neurotickou ostýchavostí před veřejností. Ve Stockholmu byla přítomna jen coby videoklip. Shromáždění, které se sešlo ve švédské akademii kvůli „nobelovské přednášce“, vidělo a slyšelo na obrovských obrazovkách řeč Jelinekové – fantoma. Názorně to zobrazuje nápadný rozpor ve veřejné prezentaci a veřejném vnímání této autorky. Na jedné straně v médiích koluje tolik fotografií, interviewů, portrétů Elfriede Jelinekové jako sotva kterého současného autora nebo autorky – a to již celá desetiletí, dávno před propůjčením Nobelovy ceny. Na druhé straně tento příliv obrazů a informací provází autorčino zdráhání na veřejnosti vystoupit. Stockholmské videovystoupení bylo výmluvným potvrzením, že Elfriede Jelineková se pokud možno vyhýbá vystoupit na veřejnosti ve vlastní osobě, vši silou se skrývá za mediálními prezentacemi. Nevydává se publiku všanc – a zejména ne tehdy, když zdánlivě dělá právě to, že se vydává všanc. A zejména tehdy, když autorka říká „Já“, je třeba se mít na pozoru. Právě tehdy vysílá k publiku vykalkulovaný mediální portrét.

A proto se vám vynoří, když padne jméno Elfriede Jelinekové, bezpochyby nejprve obraz. Ikonografický obraz mondénní umělkyně. Každý vstup na veřejnost je pečlivě vystylizován. Jelineková se přeměňuje stále znovu jako autorskoá kreaace – zas a znovu jiný účes, jiná kosmetická paleta barev, jiné značkové sportovní boty, jiný oděvní styl, povětšinou cílený na vladařské sebezvětšení. Každá fotografie je inscenací dokonalé extravagance. Každý obraz je variací na styl, ať už je to rekonstrukce apartní módní epochy z minulosti anebo montáž nápadných značkových kusů z Tokia nebo Paříže. Autorka se zjevuje tu ve strohé kůži, tu v kreaci dvacátá léta, tu jako drahocenná bytost art deca, tu ve stylu čtyřicátých let. Nikdy ji ale nepotkáte jako autentickou paní Jelinekovou. Při prohlížení všech těch fotografií nebo stockholmského videa vytušíte: účesy a make-up tu slouží jen jako maska a kamufláž. Všechna ta výsměšná elegance je nasazena jako obrana v panice, jako prostředek, držet si veřejnost od těla. V celém tom umění převleku se zrcadlí autorčino přání zmizet za nápadností. Za královským vystupováním se skrývá plachá osoba...

Sigrid Löfflerová
(celý článek otiskujeme v programové brožuře k inscenaci)

NEJBLIŽŠÍ PREMIÉRY ČINOHRY:

Česká premiéra: 10. 6. 2010, Stavovské divadlo

Lars von Trier **DOGVILLE**

Horor o městě plném dobrých lidí

V režii **Miroslava Krobota** hrají: **Jan Hájek, František Němec, Lucie Žáčková, Oldřich Viček, Jan Novotný, Alois Švehlík, Taťjana Medvecká, Kateřina Burianová, Jana Preissová, Johanna Tesařová, Sabina Králová, Rudolf Stárz, Zuzana Šavrdová, Jan Hartl, Miluše Šplechtová a další**

Světová premiéra: 15. 6. 2010, Divadlo Kolowrat

Milada Součková **HISTORICKÝ MONOLOG /ZPOVĚĚ PREZIDENTA EMILA HÁCHY/**

Rozhodnout se za všechny a rozhodnout se správně...

V režii **J. A. Pitínského** hraje: **Eva Salzmannová a Karel Steigerwald j. h.**

NEJBLIŽŠÍ TISKOVÁ KONFERENCE:

Pondělí 7. června 2010 v 15:00 ve Stavovském divadle

KONTAKT PRO MÉDIA:

Tomáš Staněk, public relations činohry,

tel: 224 902 126, mobil: 605 207 249, e-mail: t.stanek@narodni-divadlo.cz

Sledujte profil činohry na sociální síti Facebook.com

www.narodni-divadlo.cz

GENERÁLNÍ PARTNER
NÁRODNÍHO DIVADLA

PARTNER NÁRODNÍHO DIVADLA

PARTNER INSCENACÍ NÁRODNÍHO DIVADLA

PARTNER ČINOHRY NÁRODNÍHO DIVADLA

AutoCont

MECENÁŠI NÁRODNÍHO DIVADLA

KOLOWRAT KRAKOVŠTÍ

Národní divadlo děkuje JUDr. Dominice Kolowrat-Krakovské,
Maximilianu Kolowrat-Krakovskému a Francesce Kolowrat-Krakovské
za nezištnou a štědrú podporu.

Dr. Dadja Altenburg - Kohl